

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 11-00-585/25.04.2016

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

И С К А Н Е

ОТ

ЕКАТЕРИНА ЗАХАРИЕВА – МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

Относно: Налице ли е съпричиняване на вредоносния резултат /смърт или телесна повреда/ по чл. 343 от Наказателния кодекс от страна на пешеходец при пресичане на платното за движение в случаите, когато водач на моторно превозно средство е нарушил правилата относно скоростта за движение по Закона за движение по пътищата и следва ли това обстоятелство да обуслови налагането на по-леко наказание на дееца – водач на моторно превозно средство?

ОСНОВАНИЕ: чл. 125 във връзка с чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

Принципът за индивидуализацията на наказанието съгласно чл. 54 от Наказателния кодекс (НК) е основно ръководно начало за неговото налагане на лицата, извършили престъпление, като съдът взема предвид и всички смекчаващи и отегчаващи вината обстоятелства. Изискването за индивидуализация на наказанието намира своя израз в чл.35, ал. 3 от НК, чиято разпоредба предвижда то да е съответно на престъплението.

Прилагането на този принцип е от особена важност в случаите на пътнотранспортни произшествия (ПТП) на пешеходни пътеки, в резултат на което е причинена смърт или телесна повреда на пешеходец, когато водачът на моторно превозно средство (МПС) е пренебрегнал задълженията си по чл. 21, ал. 1, чл. 116 и чл. 119, ал. 1 от Закона за движение по пътищата (ЗДвП).

Някои съдебни състави приемат, че в случаите на ПТП на пешеходна пътека, при значително превишаване от страна на водача на МПС на разрешената за движение скорост за конкретен пътен участък и грубото несъобразяване с поставените пътни знаци и пътната маркировка, вследствие на което е била причинена смърт или телесна повреда на

пешеходец, преминаващ на пешеходна пътека са фактори, които следва да се отчитат, като отегчаващи вината обстоятелства и обуславят налагането на по-тежко наказание на дееца. В тези случаи тези състави приемат, че горните обстоятелства изключват съпричиняването на вредоносния резултат от страна на пешеходеца дори когато последния със своето поведение е нарушил правилата за движение по чл. 113, ал. 1 т. 1 от ЗДвП, които е следвало да съобрази при преминаване през пешеходна пътека. В този смисъл са : Решение № 157/27.04.2011г. на ВКС по н.д. № 65/2011г. на 2-ро н.о.; Решение № 414/15.02.2016г. на ВКС по н.д. № 1389/2015г., 2-ро н.о.; Решение № 766/30.06.2015г. по в.н.а.х.д. № 221/2015г. на СГС; Решение № 210/22.10.2014г. на ВТАС по в.н.о.х.д. № 211/2014г. и др.

Това становище се основава и на т. 6 от Тълкувателно решение № 28/28.09.1984г. по н.д. № 10/84г. на ОСНК на Върховния съд на Р България, касаещ началния момент на възникване на опасността за движението. Задължението за намаляване на скоростта или за спиране на превозното средство е в зависимост от момента на възникване на препятствието за движението, независимо дали същото е на платното за движение или извън него. Възприета е тезата, че за начало на възникване на опасността следва да се приеме моментът, когато един пешеходец се насочва от тротоара или банкета към платното за движение, преди още да е стъпил на него, и с поведението си явно или очевидно показва, че във всички случаи ще навлезе в платното за движение. Отдалечеността от платното за движение е без значение, щом като логичното развитие на пътната ситуация ще доведе до навлизане в него непосредствено след това. Моментът на възникване опасност за движението е въпрос фактически и той не може да бъде свързан с формалния критерий - определена част от пътя. Когато се касае до деца, дори и да се намират на тротоара или банкета, или на по-голяма отдалеченост от платното за движение, те представляват възникнала опасност за движение, независимо от тяхното разположение в обхвата на пътя.

Допълнителен аргумент в подкрепа на това становище се извежда и от т. 10 на същото Тълкувателно решение № 28/28.09.1984г. Задължението за бавно преминаване през пешеходни пътеки се отнася до всички видове пешеходни пътеки, а не само при наличието на пешеходни пътеки тип „зебра“. Правилото на чл. 122 ППЗДвП не прави разграничение на видовете пешеходни пътеки и за това поначало следва да се приеме, че то има предвид всички видове пешеходни пътеки - маркирани и немаркирани. Бавното преминаване през пешеходните пътеки зависи от наличието или отсъствието на преминаващи пешеходци или от възможността да навлязат такива в очертанятия на пешеходната пътека. Изискването за намаляване на скоростта има за цел да гарантира безопасността на пешеходците в очертанятия на пешеходната пътека, но не и на пресичащите на значително разстояние от нея. Всяко пресичане на платното за движение извън пешеходната пътека е нарушение на чл. 129, ал. 2 и 3 ППЗДвП, поради което при настъпване на общественоопасни последици ще е налице принос от страна на пострадалия. Подръжниците на това становище считат, че не може да се изисква от пешеходците вярна преценка за всички характеристики на приближаващи МПС, които могат да рефлектират върху спирането им преди пешеходната пътека. Още по-малко, да са в състояние да преценят скоростта им на движение, поради възрастови особености, житейска зрялост, умствена недоразвитост, болестно състояние, умора, разсеяност и др., предвид задължението на водачите на МПС да се движат със съобразена скорост и да намалят на местата от пътното платно, обозначени с пешеходни пътеки. Не без значение са и динамичните характеристики на съвременните МПС, специалните изисквания за придобиване на правоспособност, в това число и здравословно състояние, курсове и успешно положен изпит за правоспособност, за разлика от многообразието на пешеходци. Противното би означавало пешеходците никога да нямат възможност да упражнят абсолютното си право на предимство при преминаване по пешеходна пътека при поведение на всички водачи или на част от тях, грубо несъобразено с правилата за движение.

Други съдебни състави считат, че съществува причинна връзка между нарушението на режима на скоростта от страна на водача на МПС и допуснатото ПТП, в резултат на което е причинена смърт или телесна повреда на пешеходец, поради внезапното навлизане на пешеходеца в т.н. „опасна зона за спиране“ на МПС. Приема се, че в случаите, когато пешеходецът е нарушил правилата за движение, регламентирани в чл. 113, ал. 1, т. 1 от ЗДВП, това е обстоятелство, което обуславя налагането на по-леко наказание на дееца. Налице е „съпричиняване“, тъй като пешеходецът е предприел пресичане, като не е съобразил скоростта на движение на приближаващото се МПС, разстоянието до него или е навлязъл внезапно в „опасната зона за спиране“.

В Решение № 1089 от 14.X.1977 г. по н.д. № 928/77 г., III н.о. на ВС съдът посочва, че „правото на предимство на пешеходците, както и на водачите на ППС е абсолютно по своето съдържание, но относително по своя ефект. А това означава, че никога не може да загуби своите права носителят на това право, което законът му е предоставил, но когато безопасността на носителя на това право е застрашена и той има възможност да се откаже от неговото осъществяване възниква задължението да не го осъществи на всяка цена“. В този смисъл е и Решение № 300 от 21.03.2016 г. по н.д. № 671/2015 г. на ВКС, III н.о.

Във връзка с посочената противоречива съдебна практика, на основание чл. 125 във връзка с чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт правя следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение по следния въпрос:

Налице ли е съпричиняване на вредоносния резултат /смърт или телесна повреда/ по чл. 343 от Наказателния кодекс от страна на пешеходец при пресичане на платното за движение в случаите, когато водач на моторно превозно средство е нарушил правилата относно скоростта за движение по Закона за движение по пътищата и следва ли това обстоятелство да обуслови налагането на по-леко наказание на дееца – водач на моторно превозно средство?

Приложения:

1. Решение № 157/27.04.2011г. на ВКС по н.д. № 65/2011г. на 2-ро н.о.;
2. Решение № 414/15.02.2016г. на ВКС по н.д. № 138982015г., 2-ро н.о.;
3. Решение № 766/30.06.2015г. по в.н.а.х.д.№ 221/2015г. на СГС;
4. Решение № 210/22.10.2014г. на ВТАС по в.н.о.х.д. № 21182014г.
5. Тълкувателно Решение № 28/28.11.1984г. по н.д. № 10/1984г. на ОСНК на ВС.
6. Решение № 1089 от 14.X.1977 г. по н.д. № 928/77 г., III н.о. на ВС;
7. Решение № 300 от 21 март 2016 г. по н.д. № 671/2015 г. на ВКС, III н.о.

ЕКАТЕРИНА ЗАХАРИЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

